

หลักการใหม่

ในร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๓ - ๖๔

โดย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ประเวศ วะสี

ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์

รัฐธรรมนูญใหม่ควรร่างให้เสร็จภายใน ๑ ปี

ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญมากกว่า ๒๐ ฉบับ แต่ไม่สามารถสร้างประชาธิปไตยที่ทำให้บ้านเมืองลงตัวได้ ขณะนี้มีแนวโน้มว่าจะมีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ ต้องระวังอย่าให้เหมือนเดิมแบบที่พูดกันว่า another one of the same หรือ “ก็แค่อีกฉบับหนึ่ง ซึ่งก็เหมือนฉบับเก่าๆ” แล้วก็ไม่สามารถสร้างประชาธิปไตยที่ทำให้บ้านเมืองลงตัวได้

รัฐธรรมนูญกว่า ๒๐ ฉบับ ที่เคยมีมา แม้จะดัดแปลงกลไกและรายละเอียดบางประการ แต่ **หลักการ**ยังเหมือนเดิม เราต้องรู้ว่าหลักการของรัฐธรรมนูญเก่าๆ ที่ทำให้ประชาธิปไตยมีปัญหาคืออะไร จะได้ปรับเปลี่ยนหลักการในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ **เป็นรัฐธรรมนูญหลักการใหม่**

รัฐธรรมนูญเก่า เป็นรัฐธรรมนูญที่คิดแบบแยกส่วน

คือ บัญญัติการเมืองแยกส่วนจากปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการเมือง

โดยสรุปบัญญัติการเลือกตั้งให้ได้มาซึ่งนักการเมือง เข้าไปนั่งในสภาและบัญญัติการได้มาซึ่งคณะรัฐมนตรี **ทั้งรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีคืออำนาจทางการเมือง** ก็บัญญัติตามๆ กันมาจากประเทศตะวันตก เพียงเท่านั้น

แต่การเมืองจะดีหรือไม่ดีขึ้นกับปัจจัยอื่นๆ อีกหลายอย่าง ไม่สามารถดีได้ด้วยตัวการเมืองเองเพียงเท่านั้น เมื่อรัฐธรรมนูญบัญญัติการเมืองแบบแยกส่วน โดยไม่คำนึงถึงบูรณาการกับปัจจัยอื่นๆ การเมืองจึงไม่สามารถดีได้ด้วยตัวของตัวเอง

ถ้าเปรียบเทียบกับร่างกายของเรา ซึ่งประกอบด้วยเซลล์และอวัยวะหลากหลายมากมาย แต่ทั้งหมด**บูรณาการเป็นองค์รวม** คือความเป็นคนหรือชีวิตของเรา แม้ร่างกายมนุษย์ประกอบด้วยสสารต่างๆ ที่มาจากธรรมชาติ แต่เมื่อประกอบเป็นองค์รวมคือความเป็นคนก็มีคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์เหนือวัตถุที่เป็นส่วนประกอบของร่างกาย ถ้าประเทศไทยบูรณาการเป็นองค์รวมจะเกิดคุณสมบัติใหม่อันมหัศจรรย์ทำนองเดียวกัน

หลักการของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่คือหลักการบูรณาการ หรือประชาธิปไตยบูรณาการ โดยบูรณาการการเมืองกับองค์กรประกอบอื่นๆ ที่ทำให้การเมืองดี ซึ่งอย่างน้อยมี ๗ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. ระบบรัฐรวมศูนย์อำนาจทำให้การเมืองไม่ดี

ประเทศไทยเป็นระบบรัฐราชการ ที่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางอย่างเข้มข้นมาตั้งแต่ สมัย ร.๕ แม้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แต่ระบบรัฐรวมศูนย์อำนาจไม่เคยเปลี่ยน หรือกลับเข้มข้นมากขึ้น โครงสร้างอำนาจนี้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอย่างน้อย ๖ ประการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ทำให้ชุมชนท้องถิ่นอ่อนแอ
- (๒) ระบบราชการที่ใช้อำนาจมากใช้ปัญญาน้อยมีประสิทธิภาพต่ำ
- (๓) ทำให้มีคอร์รัปชันมาก ตามสูตรที่ว่าอำนาจมากที่ไหนคอร์รัปชันมากที่นั่น ประเทศ สวิตเซอร์แลนด์เมื่อก่อนเต็มไปด้วยคอร์รัปชัน ต่อเมื่อกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นโดยทั่วถึงจึงหายไป
- (๔) ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างอำนาจรวมศูนย์กับวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังกรณีความรุนแรง ที่จังหวัดชายแดนใต้
- (๕) ทำให้การแข่งขันทางการเมืองรุนแรงและคอร์รัปชัน เพราะใครชนะกินรวบหมดทั้งประเทศ โดยเข้าครอบอำนากระบบราชการที่รวมศูนย์
- (๖) ทำให้รัฐประหารได้ง่ายโดยการยึดอำนาจที่รวมศูนย์ ถ้าอำนาจกระจายไปทั่วประเทศก็ไม่มีใครจะยึดตรงไหน

ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จึงควรบัญญัติการปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ (ดูเอกสารเรื่อง “ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ” ที่เสนอโดยคณะกรรมการปฏิรูปที่มีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธานที่เสนอเมื่อ พ.ศ.๒๕๕๔)

๒. ความเชื่อมโยงระหว่างประชาธิปไตย ๓ ระดับ

พระเจดีย์ต้องสร้างจากฐาน สร้างจากยอดไม่ได้เพราะจะพังลงๆ ถ้าไม่มีฐานรองรับ ประเทศไทยพัฒนาประดุจสร้างพระเจดีย์จากยอด อะไรๆ ก็เอาแต่ข้างบน ประชาธิปไตยก็จะเอาแต่ระดับชาติ ไม่สนใจประชาธิปไตยที่ฐาน ประชาธิปไตยชุมชนเป็นประชาธิปไตยที่มีคุณภาพสูงสุด เพราะเป็นประชาธิปไตยทางตรงไม่ได้ผ่านการเลือกตั้ง เพราะชุมชนมีขนาดเล็กทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมได้โดยตรง ผู้นำตามธรรมชาติซึ่งมีอยู่หมู่บ้านละ ๔๐ - ๕๐ คน มีคุณภาพสูงมาก ก่อตัวขึ้นเป็นสภาวะผู้นำชุมชน หรือองค์กรชุมชนทั่วประเทศ ๘๐,๐๐๐ หมู่บ้าน ก็มีผู้นำชุมชนที่เก่งและดีประมาณ ๔,๐๐๐,๐๐๐ คน เป็นฐานที่ใหญ่มาก

ชุมชนท้องถิ่นเป็นฐานของประเทศ เป็นชีวิตจริง เศรษฐกิจจริง (real sector) ต่างจากสังคมข้างบน ซึ่งมีเศรษฐกิจมายาคติเป็นส่วนใหญ่ ชุมชนท้องถิ่นจึงควรมีบทบาทในทิศทางการนโยบายของประเทศ

ฉะนั้นควรมีการเชื่อมโยงประชาธิปไตย ๓ ระดับ คือ ประชาธิปไตยชุมชน - ประชาธิปไตยท้องถิ่น - ประชาธิปไตยระดับชาติ โดยกำหนดให้มีการประชุมร่วมระหว่าง ๓ สภา คือ **สภาองค์กรชุมชน - สภาองค์กรปกครองท้องถิ่น - รัฐสภา** อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

๓. เชื่อมโยงประชาธิปไตยทางตรงกับทางอ้อม

ประชาธิปไตยโดยเลือกผู้แทนราษฎร อย่างที่เรารู้จักกันเป็นประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect democracy) หรือประชาธิปไตยตัวแทน (Represented democracy) เกิดขึ้นในประเทศตะวันตก ในสมัยที่การคมนาคมและการสื่อสารยังไม่สะดวก ราษฎรต้องเลือกตัวแทนขึ้นมาหรือนั่งเกวียนไปประชุมที่เมืองหลวง แต่ปัจจุบันสถานการณ์ได้เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง การคมนาคมและการสื่อสารสะดวกรวดเร็ว ประชาชนรู้เห็นข้อมูลอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ สามารถจัดให้มีประชาธิปไตยทางตรง (Direct democracy) เข้ามาเชื่อมโยงกับประชาธิปไตยทางอ้อม โดยเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่

ควรจัดให้มี ระบบการสื่อสารดิจิทัลที่ประชาชนทั่วประเทศสามารถส่งความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารบ้านเมืองโดยโทรศัพท์มือถือได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

วันหนึ่งๆ อาจมีประชาชนสื่อสารเข้ามาหลายแสนครั้ง เกิดเป็นข้อมูลมหาศาล ซึ่งอาจเรียกว่า **Big Data ประชาธิปไตย** นำมาหาข้อมูลประชาธิปไตยไปจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ สังเคราะห์ หา ความหมาย แล้วนำไปใช้งานตามความเหมาะสม เช่น สู่สาธารณะ สู่ผู้ปฏิบัติ สู่ผู้กำหนดนโยบาย ใน ระดับและเรื่องต่างๆ ตลอดจนถึงรัฐสภา ทำให้เสียงของประชาชนทั้งประเทศมีความหมายและ การเมืองมีคุณภาพดีขึ้น เพราะเป็นประชาธิปไตยฐานกว้าง (Broad Based Democracy)

ระบบบริหารจัดการ Big Data ประชาธิปไตย น่าจะทำโดยเครือข่ายมหาวิทยาลัยพร้อมทั้ง กำลังนิสิตนักศึกษา โดยวิธีนี้จะเชื่อมโยงบทบาทของมหาวิทยาลัยกับเรื่อง OTT ที่ **ฐานกร ตันทสิทธิ์** อดีตเลขาธิการ **กสทช.** นำเสนอหลายครั้ง ซึ่งต้องช่วยกันทำความเข้าใจเพราะเกี่ยวกับการพัฒนา สมรรถนะของประเทศ เพื่อป้องกันไม่ให้ต่างชาติเข้ามาซุ่มมือเปิบใช้เราทำงานหนักเหมือนวัว เหมือนควาย แล้วตัดดวงเอาผลประโยชน์ไป คนไทยทุกส่วนต้องตื่นตัวและทำความเข้าใจในเรื่องนี้

๔. พลังพลเมืองที่มีจิตสำนึกและกัมมันตะ เป็นปัจจัยให้เศรษฐกิจดี การเมืองดี และศีลธรรมดี

ประเทศใดๆ ก็อยากให้ประเทศของตนมีเศรษฐกิจดี การเมืองดี และศีลธรรมดี การพัฒนา แต่ละเรื่องโดยตรงไม่สำเร็จ ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้เศรษฐกิจดี การเมืองดี และศีลธรรมดี คือการ มีพลเมืองที่มีจิตสำนึกสาธารณะและกัมมันตะ หรือสังคมเข้มแข็ง

ควรศึกษา **ประเทศอิตาลีที่ตอนเหนือกับตอนใต้ไม่เหมือนกัน ทั้งๆ ที่ใช้รัฐธรรมนูญฉบับ เดียวกัน**

ตอนเหนือเช่น แควมิลานและโตรีนो เศรษฐกิจดี การเมืองดี และศีลธรรมดี แต่ตอนใต้แควซิซิลีและซาร์ดิเนีย กลับตรงข้ามที่ยากจน ขโมยหีบบัตร ข่าหั่วคะแนน คำว่ามาเฟียก็มาจากซิซิลี Robert Putnam จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดไปวิจัยพบว่า ตอนเหนือพลังพลเมืองเข้มแข็ง มีการรวมตัวร่วม คิดร่วมทำเพื่อกิจกรรมาสาธารณะเต็มไปหมด ที่เรียกว่ามีความเป็นประชาสังคม แต่ตอนใต้เป็นสังคม

แนวดิ่ง (Verticals Society) ที่สัมพันธ์กันด้วยอำนาจ ขาดการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ เป็นสังคม
อ่อนแอ (ดู Robert Putnam : Making Democracy Work : Civic Traditions in Modern Italy)
ความหมายของเขาก็คือ การที่ประชาธิปไตยจะทำงานได้ผลต้องมีพลังพลเมืองที่กัมมันตะ

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ควรบัญญัติกลไกในการสร้างพลังพลเมืองมีจิตสำนึก และกัมมันตะ

๕. ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ

รัฐธรรมนูญทั้งหลายในโลกล้วนลอกๆ กันมา จากรัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นในครั้งโบราณ ก่อนที่
เงินขนาดใหญ่ (Mega Money) จะถือกำเนิดขึ้นมาเป็นอำนาจมหาศาล ที่บางอย่างก็มากกว่ารัฐและ
ข้ามรัฐ บริษัทยักษ์ใหญ่ข้ามชาติเป็นเหมือนสัตว์สี่ขาใหม่ที่มีอำนาจมาก ที่โลกไม่เคยมีมาก่อน
อำนาจเงินทำให้ประชาธิปไตยบิดเบี้ยวไป อย่างในสหรัฐอเมริกาประเทศต้นแบบประชาธิปไตย ที่
ถือว่ามีประชาธิปไตยที่มีวุฒิภาวะแล้ว แต่บัดนี้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นอย่างสุดๆ ที่เรียกว่า
ปรากฏการณ์ ๙๙ : ๑ คือการพัฒนาเป็นประโยชน์ต่อคน ๑ เปอร์เซนต์เท่านั้น คนอีก ๙๙
เปอร์เซนต์ ไม่ได้รับประโยชน์หรือเสียประโยชน์ แสดงว่าประชาธิปไตยแบบที่เรียกว่า one man
one vote สู้อำนาจเงินขนาดใหญ่ไม่ได้ ในกรุงวอชิงตันมีล็อบบิยิสต์จำนวนมากกว่านักการเมือง
เสียอีก หรือมีบริษัททำหน้าที่ล็อบบี้จำนวนมาก เขาคงไม่ได้ล็อบบี้เพื่อคนจน คนจนในอเมริกาน่า
สงสารมากไม่มีอำนาจจะกำหนดอนาคตของตนเองเลย สุดท้ายเขาจะจ้างหรือไม่จ้าง หรือจ้างด้วย
อัตราน้อยนิดอย่างไร เรียกว่าไม่มีประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ (Economic Democracy) กลไก
ของรัฐป้องกันการผูกขาดไม่ได้ เงินขนาดใหญ่ซื้อได้ทุกอย่าง ประชาธิปไตยเหลือแต่รูปแบบแต่โดย
เนื้อหาได้กลายเป็น**ธนาธิปไตย**แล้ว นี่เป็นเหตุผลที่กล่าวข้างต้นว่าล้าพังระบบการเมืองเองพัฒนา
ตัวเองให้ดีขึ้นไม่ได้ ต้องการพลังพลเมืองที่มีจิตสำนึกและกัมมันตะ ที่กล่าวถึงในข้อ ๔ ข้างต้น

ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จะต้องศึกษาให้ดีว่าจะบัญญัติอย่างไรจึงจะสร้างระบบ
เศรษฐกิจที่เป็นธรรมได้ จะมีนวัตกรรมอย่างไรในการป้องกันการผูกขาดซึ่งมาจากภาคประชาชน
เพราะภาครัฐล้มเหลวพ่ายแพ้ต่อเงินขนาดใหญ่

ดังกล่าวแต่เริ่มต้นว่า รัฐธรรมนูญใหม่จะต้องใช้หลักการบูรณาการแทนที่การแยกส่วนแบบเดิม ระบบเศรษฐกิจไม่ควรจะแยกส่วนที่ทำเพื่อความมั่งคั่งของตัวเอง โดยไม่เกี่ยวกับความเป็นธรรม แต่จะต้องบูรณาการอยู่กับความเป็นธรรมทางสังคม มิฉะนั้นประชาธิปไตยจะยังไม่ได้ผลอีกต่อไปหรือล้มเหลวดังที่กำลังเกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา

๖. การเมืองเป็นอำนาจสูงสุด จะต้องเชื่อมโยงกับกระบวนการทางปัญญาสูงสุด คือการพัฒนานโยบายสาธารณะ

ถ้าถามว่าพันธกิจ (mission) ของการเมืองคืออะไร

คำตอบก็คือ หน้าที่ของรัฐบาลและของคณะรัฐมนตรี คือการตัดสินใจทางนโยบาย การตัดสินใจทางนโยบายมีความสำคัญสูงสุดสำหรับประเทศใดประเทศหนึ่ง เพราะกำหนดทิศทางของประเทศ และกำหนดว่าจะทำหรือไม่ทำอะไรและทำอย่างไร การตัดสินใจถูกหมายถึงวัฒนธรรม การตัดสินใจผิดหมายถึงหายนะ

นโยบายสาธารณะ (Public policies) ที่ดี จึงเป็นปัญญาสูงสุดของชาติใดชาติหนึ่ง

การเมืองที่ดีจะต้องเชื่อมโยงกับกระบวนการทางปัญญาสูงสุด

ถ้าการเมืองซึ่งมีอำนาจสูงสุด ไม่ประกอบด้วยปัญญาสูงสุด หรือระคนอยู่กับผลประโยชน์ทับซ้อนทางนโยบาย ชาติย่อมเสียหายอย่างใหญ่หลวง

ที่ผ่านมาอำนาจทางการเมืองยังไม่เป็นไปกับการพัฒนานโยบายสาธารณะที่ดี แต่ระคนอยู่กับผลประโยชน์ทับซ้อนทางนโยบายเป็นอันมาก ทำให้ประเทศชาติเสียหายอย่างใหญ่หลวง มหาวิทยาลัยไทยก็ยิ่งขาดสมรรถนะ และไม่กัมมันต์ในการสังเคราะห์นโยบายสาธารณะ นี่เป็นเรื่องใหญ่มาก ที่ผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะต้องศึกษาให้เข้าใจ

วิธีแก้ไขซึ่งจะนำไปสู่**การเมืองใหม่** อาจทำได้ดังนี้คือ รัฐธรรมนูญบัญญัติให้มีการประชุมสมัชชาพัฒนานโยบายสาธารณะแห่งชาติ

โดยมีองค์ประกอบของผู้เข้าประชุม ดังนี้

- (๑) สมาชิกวุฒิสภา
- (๒) คณะรัฐมนตรี
- (๓) ตัวแทนขององค์กรชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศ
- (๔) ตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมซึ่งรวมภาคธุรกิจและสื่อมวลชน
- (๕) ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนโยบาย
- (๖) นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนานโยบายสาธารณะ
- (๗) บุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานสมัชชาพัฒนานโยบายสาธารณะแห่งชาติ

เป็นองค์กรที่มีความสามารถในการจัดการสูง ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนมหาวิทยาลัย
สถาบันวิจัย ให้ทำหน้าที่สังเคราะห์นโยบายสาธารณะ และนำนโยบายสาธารณะที่ดีเสนอเข้าสู่ที่
ประชุมสมัชชา

กระบวนการทำงานของสมัชชา

- (๑) มติที่สมัชชาเห็นชอบและพร้อมปฏิบัติได้ ให้รัฐสภาและ**กรม**รับไปปฏิบัติ
- (๒) นโยบายใดที่ดีแต่ยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติ ให้สมัชชาตั้งคณะทำงานร่วม ไปพัฒนาให้พร้อม
และนำกลับเข้าที่ประชุมเป็นข้อ (๑)
- (๓) สมัชชาตั้งคณะทำงานติดตามการปฏิบัติว่าทุกฝ่ายเข้าใจและปฏิบัติถูก รวมทั้งแก้ไข
อุปสรรคข้อขัดข้องที่ทำให้ปฏิบัติไม่ได้ เพื่อประกันว่าจะมีการปฏิบัติตามนโยบาย
- (๔) สมัชชาตั้งคณะทำงานประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย เพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับมา
พัฒนานโยบายให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ที่กล่าวนี้คือกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมหรือ P⁴ (Participatory Public Policy Process) ถ้าทำตามนี้จะเป็นประชาธิปไตยอย่างยิ่ง เพราะทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เป็นประชาธิปไตยที่เป็นปัญญานิยม ที่คือประชาธิปไตยที่ใช้ปัญญาเป็นอำนาจ เป็นประชาธิปไตยอรรถประโยชน์ เพราะนโยบายสาธารณะที่ดี และมีการดูแลให้นำไปปฏิบัติได้จริง จะนำความวัฒนะมาสู่ประเทศชาติเหลือคณานับ

ในระบบนี้ไม่มีใครกล้าเกรได้ เพราะทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมและกำกับมหาวิทยาลัยที่ไม่กัมมันตะ ในการสังเคราะห์นโยบายสาธารณะก็จะกระตือรือร้น กลายเป็นกัมมันตะ เพราะรัฐสภาและกรม. นำนโยบายที่ดีไปใช้จริง โดยวิธีนี้การเมืองจะกลายเป็นการเมืองใหม่ ที่ไปพ้นจากวาทกรรม บริภาษกรรม โดยปราศจากความรู้จริง พรรคการเมืองสามารถปรับตัวเป็นสถาบันพัฒนานโยบายสาธารณะ นักการเมืองจำนวนไม่ใช่น้อยจะสามารถพัฒนาตัวเองเป็นนักพัฒนานโยบายสาธารณะ เพราะโดยธรรมชาติเขาปรับตัวได้เร็ว ถ้าระบบเอื้ออำนวยให้เขาเป็นเช่นไร

ถ้าระบบดี คนที่ควรจะไม่ดี ก็กลายเป็นคนดี คนที่ควรจะไม่เก่ง ก็กลายเป็นคนเก่ง (ดูเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ : “คิดเป็นระบบ”)

สังคมไทยติดกับความคิดที่คิดว่า ดีชั่วเป็นกรรมส่วนบุคคล ไม่เข้าใจว่าโครงสร้างและระบบกำหนดพฤติกรรมของบุคคลและองค์กร

ที่นำเสนอคือระบบการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้คนไทยเป็นคนดีและคนเก่ง

ขอเสนอให้สสร. และสังคมไทยช่วยศึกษาพิจารณา และช่วยกันร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ดีที่สุดในโลก

๗. สถาปนาอย่างประณีตให้สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่เหนือการเมือง มีความสถาพร และไม่ เป็นเหตุให้คนไทยต้องมารบราฆ่าฟันกัน

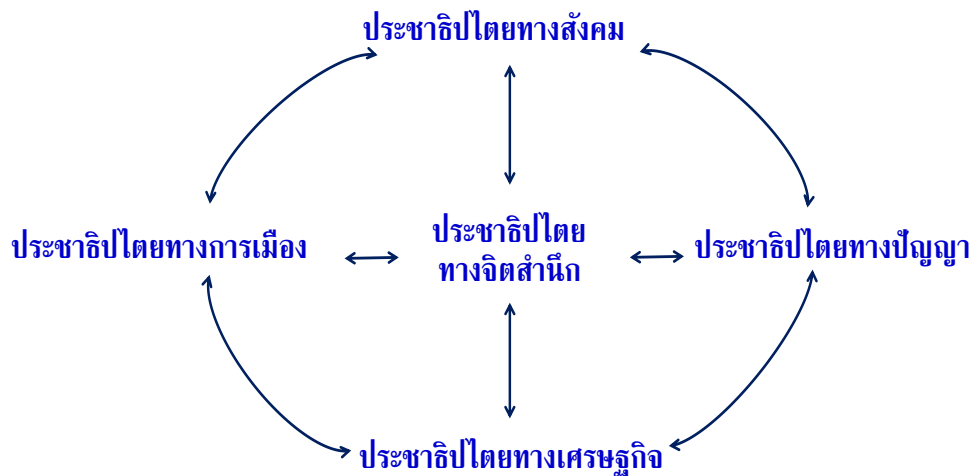
มีตัวอย่างของประเทศประชาธิปไตยที่สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่เหนือการเมือง มีความ
สงบสันติและเจริญ

ถ้าคนไทยจะต้องมาพิฆาตเข่นฆ่ากันเพราะสถาบัน คงไม่เป็นมงคลกับสถาบัน หรือกับ
ประเทศว่าเรายังมีสัญชาตญาณชนเผ่า (Tribal instinct) อยู่หรือไร น่าจะเกินเลยเวลามากไปแล้ว
ที่คนไทยจะต้องร่วมกันสถาปนาสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้เหนือการเมือง เป็นจิตวิญญาณให้ความ
ถูกต้องดีงามของชาติ ไม่มีเหตุให้เป็นความแตกแยก ตรงข้ามเป็นพลังที่ช่วยสมานคนในชาติ ก้าว
ข้ามความแตกแยกทุกประเภท ประเทศจะได้มีพลังมากพอที่จะก้าวไปสู่อนาคตของเราด้วยกัน ซึ่ง
ถ้าทำได้ดี ประเทศไทยอาจจะไปถึงยุคศรีอาริยะ

(หมายเหตุ ตามข้อเสนอนี้จะเกิดประชาธิปไตยใน ๕ มิติ หรือ **เบญจประชาธิปไตย** เข้ามา
บูรณาการกัน แทนที่จะเป็นประชาธิปไตยทางการเมืองอย่างเดียว นั่นคือ

๑. **ประชาธิปไตยทางจิตสำนึก** (Spiritual democracy)
๒. **ประชาธิปไตยทางสังคม** (Social democracy)
๓. **ประชาธิปไตยทางปัญญา** (Intellectual democracy)
๔. **ประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ** (Economic democracy)
๕. **ประชาธิปไตยทางการเมือง** (Political democracy)

ทั้ง ๕ จะสานกันดังรูป

จิตสำนึกแห่งการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เป็นรากฐานที่ลึกที่สุดของสิ่งดีงามทั้งปวง เช่น ประชาธิปไตย การเคารพสิทธิมนุษยชน ความเป็นธรรม เรื่องนี้อยู่ในข้อ**พลังพลเมืองที่มีจิตสำนึกและกัมมันตะ** ประชาธิปไตยทางสังคมก็มาจากข้อนี้

ประชาธิปไตยทางปัญหา เห็นได้จากการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

เมื่อเห็นเบญจประชาธิปไตยดังกล่าวนี้แล้ว จะเข้าใจว่าทำไมประชาธิปไตยที่เป็นเพียงกลไกการเลือกตั้ง จึงบิดเบี้ยวไปได้ง่ายดังที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา เพราะขาดความลึกซึ้ง (ของจิตสำนึก) และความรอบด้าน กลไกจึงต่อไปเป็นกลไกได้ง่าย ไม่ใช่ระบบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ทั้ง ๕ มิติตามที่เสนอ)